

El
català
*Llengua per a tot
i per a tothom*

PETITA HISTÒRIA DE PACO CANDEL

Genís Sinca

Adaptació de Montse Flores
i Eugènia Salvador

LLEGIU i PARLEU

Adaptació: Montse Flores i Eugènia Salvador

Imatges: Ajuntament de Barcelona. Arxiu Municipal de Barcelona (F1-F7), Edicions 62/Planeta (F8) i Fundació Paco Candel (F9 i F10)

Disseny: Carol van Waart

© Genís Sinca

© Generalitat de Catalunya.

Departament de Cultura. Direcció General de Política Lingüística

www.gencat.cat/llengua

DL: B. 6886-2014

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons. Es permet la còpia, la distribució i la comunicació pública de l'obra sempre que se'n citi la font. No es permet fer-ne un ús comercial ni generar-ne obres derivades.

Aquest logo identifica els materials de Lectura Fàcil que segueixen les directrius internacionals de l'IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) per a persones amb dificultats lectores. L'atorga l'Associació Lectura Fàcil.

Sumari

Presentació -----	4
Introducció -----	5
Destí: Montjuïc -----	7
De les barraques a les Cases Barates -----	10
Proclamació de la República -----	13
La Guerra Civil (1936-39) -----	15
Una postguerra encara més dura -----	17
Els primers passos com a escriptor -----	22
Immigració i cohesió social -----	24
Candel, sempre solidari -----	28
Un estil d'escriure molt particular -----	30
Els amics de candel -----	32
Candel, un home de poble -----	36

Presentació

La Direcció General de Política Lingüística edita l'adaptació a Lectura Fàcil de l'obra *Petita història de Paco Candel*, de Genís Sinca, en el marc del programa Llegiu i parleu d'impuls de l'aprenentatge i l'ús de la llengua catalana a través de la lectura.

Amb aquesta adaptació a Lectura Fàcil, feta per E. Salvador i M. Flores, la Direcció General de Política Lingüística vol acostar la figura de Candel a les persones que estan aprenent català i que tenen dificultats lectores. L'actuació s'inscriu també en el programa Paco Candel: Catalunya, un sol poble, en què participa el Departament de Cultura, i que vol contribuir a la reflexió sobre la importància i l'interès dels processos migratoris passats i presents a través de l'obra literària de Francesc Candel, un escriptor immigrant que no es va cansar de dir que “la integració passa per la igualtat i el respecte mutu: catalans i immigrants es necessiten

Introducció

Francesc Candel és un dels escriptors catalans més acceptats i admirats.

Va escriure més de 50 llibres, alguns d'ells amb moltes edicions.

Va arribar a Barcelona quan tenia 2 anys procedent del Racó d'Ademús, una comarca de parla castellana del País Valencià.

El seu primer sostre va ser el d'una barraca a Can Tunis, a la muntanya de Montjuïc, fins que, poc temps després, els seus pares es van traslladar a les Cases Barates, en el mateix barri de Can Tunis.

Un barri on es concentrava la població immigrant que arribava en gran part del sud d'Espanya, amb l'esperança de trobar feina.

Aquell és el món on es va formar Candel, el millor retratista d'una part de la societat catalana de postguerra: la de la gent que vivia rere la muntanya de Montjuïc, i que altres escriptors de l'època preferien oblidar.

Can Tunis era un barri molt representatiu, però no l'únic, de la Barcelona dels suburbis. Candel va fer veure a tothom que calia millorar les condicions de vida de les famílies que hi vivien.

Un dels seus llibres, *Els altres catalans*, va ser una aportació decisiva en favor de la cohesió social. Ell va ser dels primers a defensar la idea que els nouvinguts acabarien sent catalans de ple dret i que, des del respecte entre totes les cultures, Catalunya seria un sol poble.

Els darrers anys han arribat a Catalunya onades d'immigrants de procedència molt diversa i característiques que els diferencien de l'antiga immigració, però el missatge de Candel continua vigent.

Pere Baltà

Director de la Fundació Paco Candel

Destí: Montjuïc

Quan només tenia 2 anys,
Francesc Candel Tortajada i la seva mare
van desembarcar al port de Barcelona
procedents de Casas Altas, un poble de València.
Era l'any 1927.

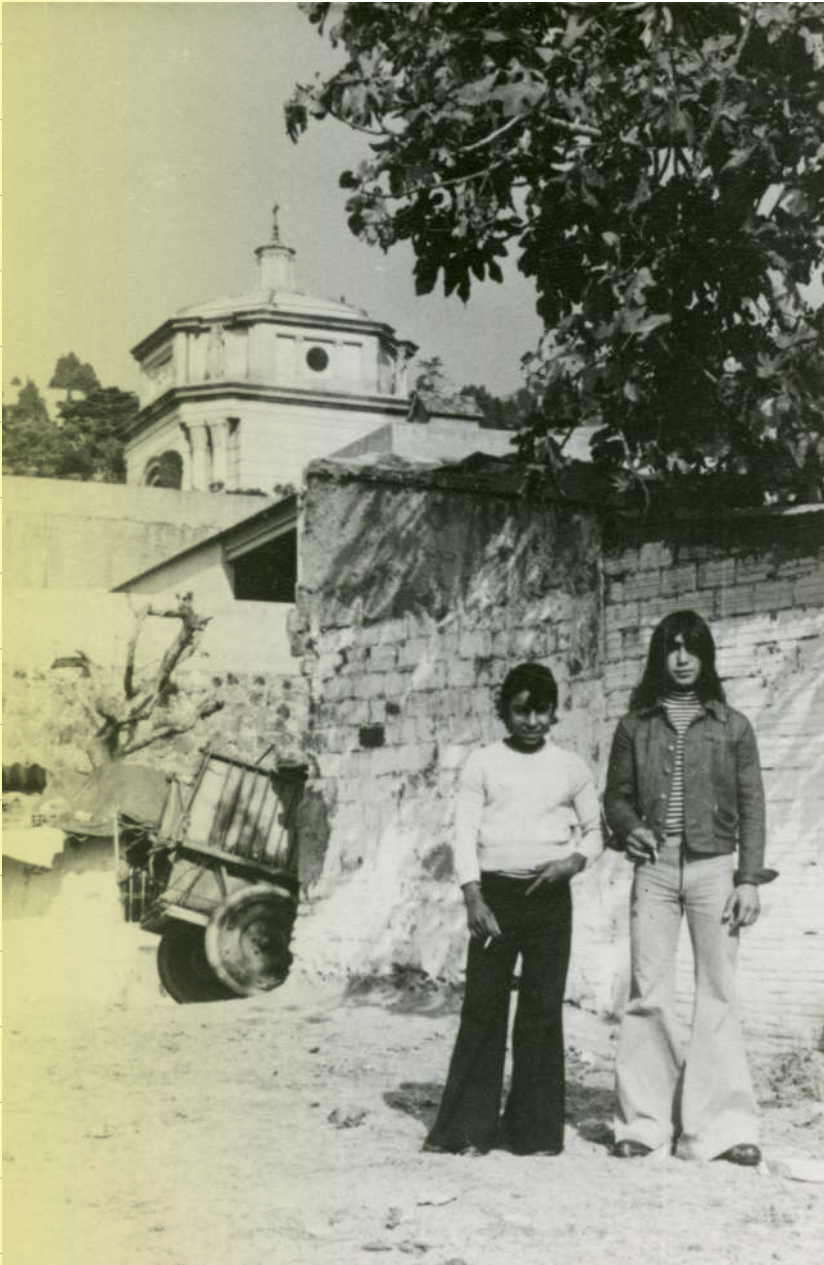
Venien a trobar-se amb el pare, Pedro Candel,
que hi havia vingut un any abans
amb els germans i cunyats.

Els Candel eren uns dels milers d'immigrants
que van arribar a Barcelona
amb l'esperança de trobar feina,
fugint de les zones més pobres de l'Estat espanyol.
I, com la gran majoria d'immigrants,
van acabar picant pedra a la muntanya de Montjuïc.

Les pedreres de Montjuïc s'explotaven des d'abans
de l'època romana, però van arribar al seu màxim d'activitat
en iniciar-se la construcció de l'Eixample barceloní
a finals del segle XIX i amb l'Exposició Internacional de 1929.

Les pedreres donaven feina a molta gent,
i hi arribaven famílies senceres procedents del camp,
que aixecaven barraques a prop del seu lloc de treball.
Així s'estalviaven els desplaçaments
i haver de pagar un lloguer.

F. 1 | Dos joves del barri de Can Tunis davant d'una de les barraques

F. 2 | Infants jugant al barri de barraques de Can Tunis.

Barraques que es construïen amb fustes, pedres, uralita i restes de materials de construcció.

El 1929 hi havia 6.478 barraques a la muntanya de Montjuïc. Era la zona de la ciutat amb més barraques.

Les onades migratòries i la instal·lació d'indústries anys més tard van anar transformant els barris del vessant sud-est de la muntanya, com Can Tunis i Nostra Senyora de Port.

Avui gairebé ningú recorda que aquests barris van sorgir en un entorn rural, de canyes, granotes, masies i reguerots, amb platges molt a prop, que eren un lloc d'esbarjo per als barcelonins.

De les barragues a les Cases Barates

En arribar a Barcelona,
en Francesc i la seva mare van anar a viure amb el pare
en una d'aquestes barragues,
al barri de Can Tunis.

En Francesc, Paco com tothom va acabar dient-li,
era un nen tímid i esquifit.
Només tenia una germana,
que va néixer quan ja eren a Barcelona.
Però tenia una família molt nombrosa d'avis,
oncles i cosins, en la qual se sentia estimat i protegit.
Tots s'ajudaven entre ells per superar les dificultats.

El seu pare treballava a la pedrera del Morrot
on avui hi ha els jardins de Miramar,
a la vessant sud-est de la muntanya de Montjuïc.

La seva mare fregava terres de cases particulars
i de la parròquia de Nostra Senyora de Port.
Tot i ser pobres, amb aquests dos sous
la família podia viure millor que la majoria del seus veïns.

F. 3 | Les Cases Barates que van construir per als veïns de les barraques de Can Tunis.

Candel recorda la seva infantesa com una època molt feliç i alegre. “Ser pobre”, deia, “no és sinònim d’infelicitat... sinó a vegades tot el contrari”.

I recordava amb ironia quan, una nit, enmig d’una tempesta, el sostre de la barraca els va sortir volant.

L’any 1929, a Barcelona, es van acabar de construir les anomenades Cases Barates. Van ser quatre promocions d’habitatges, en diferents punts de la ciutat, destinades a allotjar la població immigrant que s’amuntegava en barris perifèrics.

DE LES BARRAQUES A LES CASES BARATES

Les Cases Barates eren petits barracons unifamiliars.
Estaven disposats els uns al costat dels altres,
en llargs carrers estrets i numerats,
sense espais verds i amb una alta densitat de població.

En Paco Candel, amb la germana i els pares,
es va traslladar a un d'aquests grups de cases,
les que van construir al peu de la muntanya:
les Cases Barates de Can Tunis
o d'Eduard Aunós, nom d'un polític català.

533 cases per allotjar 2.900 persones
en habitatges de 38 metres quadrats.

Hi havia molts immigrants vinguts d'entorns rurals,
d'Andalusia i de l'interior d'Espanya,
que reproduïen les formes de vida
dels seus llocs de procedència.
En els patis interiors hi criaven conills, cabres
i fins i tot conreaven petits horts
que els ajudaven a subsistir.

La vida en aquelles cases, els personatges, les xafarderies,
les històries personals dels veïns
van ser una font d'inspiració
per als llibres que, anys més tard, escriurà Candel.

Paco Candel va créixer
en la vitalitat despreocupada del que s'anomenava Far West,
la ciutat sense llei al marge de Barcelona.

Proclamació de la República

L'abril de 1931,
després d'unes eleccions municipals
que van donar el triomf als partits republicans,
el rei Alfons XIII va decidir abandonar el país.

El 14 d'abril es proclamava la República.
Un canvi de règim que es va produir
sense vessament de sang.
La gent en feia broma: “hem anat a dormir monàrquics
i ens hem llevat republicans”.

Va ser un moment que les classes populars
van viure amb gran il·lusió i moltes esperances.
Confienaven que amb el nou règim es produiria
un repartiment més equilibrat de la riquesa
i que la situació dels treballadors milloraria.

També els Candel van viure amb entusiasme
aquell canvi de règim.

Poc temps després, el govern català de la Generalitat
va obrir una escola pública al barri de Can Tunis
i Pedro Candel hi va apuntar el seu fill.

El tipus d'ensenyament, la biblioteca, els bons professors,
com el mestre Josep Maria Cabo,
van ajudar a despertar la imaginació del petit Paco
i van crear una generació de petits lectors entusiastes,
acostumats a llegir llibres i interessats en la cultura.

Però des de ben jove,
Candel volia ser dibuixant de còmics i pintor.
Sempre estava fent gargots.

Va dibuixar desenes de retrats
i va pintar un munt de petites escenes
de les Cases Barates.
Dibuixos que es correspondrien amb el seu estil literari,
on demostra la seva capacitat per a l'observació
i per reflectir amb sinceritat i tendresa
els seus personatges.
Personatges d'una Barcelona
allunyada de la prosperitat i riquesa
que hi havia a l'altra banda de Montjuïc.

La Guerra Civil (1936-39)

El 18 de juliol de 1936
el general Franco es va revoltar
contra el govern de la República.
La resistència popular va fer fracassar el cop d'estat
en molts llocs d'Espanya,
i va ser l'inici de la guerra civil que duraria fins al 1939.

Barcelona va ser una de les moltes ciutats
que es van mantenir republicanes
i on es desfermà una veritable revolució social.

La vida al barri de Can Tunis es va veure trasbalsada.
Entusiasme revolucionari, anticlericalisme profund
i revenges personals van desembocar
en accions violentes contra persones i béns,
en especial els vinculats a l'Església.

Paco Candel recorda que, l'endemà mateix de la revolta franquista,
un grup incontrolat va anar a buscar el capellà
de Nostra Senyora de Port per matar-lo.
Com que no el van trobar, gràcies al fet que un grup de veïnes
es van avançar a avisar-lo,
van incendiar l'església.

LA GUERRA CIVIL (1936-39)

També veia com alguns que havien aconseguit armes
acumulaven riqueses requisades a d'altres veïns no armats.

L'esperança i l'alegria viscudes
en proclamar-se la República van desaparèixer.
Si abans els nens del barri jugaven
amb canyes i granotes,
ara ho feien amb ossos i desenes de cadàvers dels afusellats
que apareixien pels voltants de Montjuïc.

A partir de 1937 Barcelona va patir bombardejos
de l'aviació italiana i alemanya,
països que van donar suport a la revolta militar.
Era el primer cop que en una guerra
s'atacava la població civil.

El port de Barcelona i la zona industrial
dels voltants de Montjuïc van ser especialment castigats.

Paco Candel recorda que quan eren a classe
i sonaven les sirenes anunciant els bombardejos
els feien sortir al pati.

Un cop passat el perill tornaven a entrar,
però aviat havien de tornar a sortir,
perquè els bombardejos eren continus.
I així fins que van decidir tancar les escoles.

El seu pare i altres familiars van cavar galeries
a les pedreres on treballaven i se n'hi van anar a viure.

Aviat van començar a escassejar els queviures.
En una ocasió, la família del petit Paco
només tenien un grapat d'olives per sopar.
Ell i la seva germana van trobar estrany
que els seus pares els donessin les seves,
dient que aquella nit no tenien gana.

Una postguerra encara més dura

El 26 de gener de 1939
l'exèrcit franquista ocupava Barcelona.
La guerra havia acabat.

Paco Candel recorda els darrers soldats republicans
que passaven per Can Tunis en el seu camí
de fugida cap a França.
I també l'arribada dels soldats de l'exèrcit franquista,
que s'aturaven a descansar
i a preguntar si havien vist passar soldats republicans.

Parlaven amb la gent
i oferien llet a les criatures que s'acostaven a observar-los.
Candel ho acceptava, tot i sentir mala consciència
de rebre res dels que fins aquell moment
considerava enemics.

La postguerra va ser molt dura.
La moneda republicana va ser anul·lada
i es va agreujar la situació dels derrotats.

El pare del Paco va perdre la feina l'any 1940,
però el rector de la parròquia de Port, mossèn Pedro,
va oferir-li treballar com a sagristà i campaner.

Mossèn Pedro era molt diferent del capellà
que abans de la guerra atenia els fidels del barri.
A mossèn Pedro l'anomenaven *Vosotros-vosotros*,

perquè en els seus sermons, durs i amenaçadors,
contínuament deia:

“¡Vosotros lo crucificásteis! Vosotros...”

La mare del Paco treballava fent la neteja de l'església
i de l'escola que hi havia a tocar.

Tots quatre s'havien traslladat a viure a la parròquia.

En aquells primers anys de postguerra,

de misèria i de gana,

la parròquia de Port era com un centre d'acollida,

on es trobaven cada dia amb les misèries i les desgràcies
de la gent del barri.

Al costat de la parròquia

hi havia una figuera que es va convertir

en el lloc de reunió preferit d'amics i veïns.

UNA POSTGUERRA ENCARA MÉS DURA

Al voltant d'aquest arbre s'hi reunien
els que venien a cercar ajuda
i també els que es van dedicar generosament a oferir-la.
Personatges locals, com l'editor Josep Verdura,
el mossèn obrerista Jaume Cuspinera
i el pediatre Carles Ribas.

El doctor Carles Ribas Magri era conegut
com “el metge dels pobres”.
Tenia una consulta molt elegant
a la zona alta de Barcelona.
De nit, quan havia acabat de treballar,
es posava les botes de pluja
i baixava amb el seu cotxe a Can Tunis
per atendre la gent de les barraques.

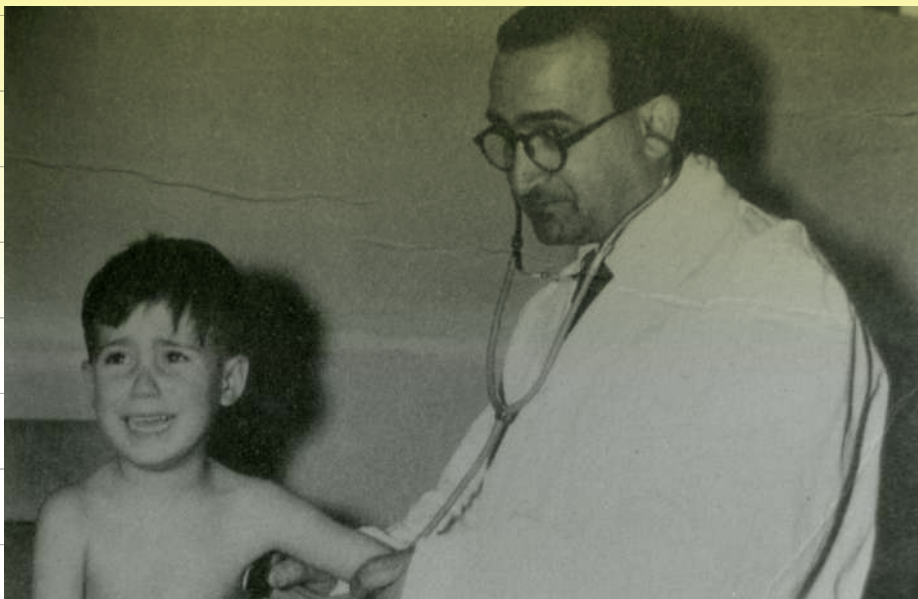
Ho va fer durant més de 40 anys,
sense descans, sense fer mai unes vacances.
Quan no tenia medicaments,
repartia aspirines i aigua mineral.

A l'estiu, donava xocolatines als nens.
Les treia d'una petita nevera portàtil
que duia al maleter del cotxe.
Als malalts més necessitats,
a vegades els deixava diners sota el coixí.

I també comptaven amb Elies Ortiz,
propietari d'una botiga de queviures
que servia de dispensari improvisat
i des d'on posava en contacte els pacients amb el doctor.

Avisava el doctor Ribas de qualsevol problema
que li anessin a explicar,
ja fos d'algú que no tenia menjar,
o diners, o que s'havia quedat sense feina.

F. 6 | El metge Carles Ribas i Magri passant consulta al barri de Can Tunis.

El doctor Ribas va aconseguir construir el Dispensari de Port, al costat de la parròquia on vivien els Candel. Avui és un Centre d'Atenció Primària que porta el seu nom, en el mateix lloc on tantes persones van rebre assistència per primera vegada.

Candel va caure malalt de tuberculosi poc després d'acabada la Guerra Civil. Li van extirpar un pulmó i va salvar la vida. Va ser una de les persones a qui va ajudar el doctor Ribas. La seva germana, però, no va tenir tanta sort i va morir de la mateixa malaltia. Candel es va implicar en moltes accions reivindicatives. Sempre era al costat dels qui patien i lluitaven per reclamar els seus drets.

UNA POSTGUERRA ENCARA MÉS DURA

Per exemple, és molt recordat el drama dels barraquers que demanaven que els donessin algun habitatge dels que es construïen a la Zona Franca per poder deixar la seva barraca. Candel sempre era allà, al costat d'ells, com el dia que volien desnonar el *tio Nel·lo*.

Josep Martí i Susany, el *tio Nel·lo*, era l'últim pescador de la platja de les cases de Can Tunis. La platja anava des de Montjuïc fins al Llobregat.

L'any 1949 el *tio Nel·lo* va ser el protagonista d'un episodi de resistència contra el desnonament. Les autoritats li van exigir que abandonés el seu habitatge i ell s'hi va negar.

Un grup de veïns i veïnes del barri, entre els quals hi havia Paco Candel, amb capellans obrers i barraquers, es van concentrar, en silenci, davant la casa del *tio Nel·lo*.

En aquell temps, la repressió de la dictadura era molt forta i les forces de l'ordre tenien impunitat per agredir a qui volguessin sense donar explicacions.

La Guàrdia Civil va ordenar als manifestants que marxessin, però tothom s'hi va negar. Els capellans es van agenollar i van començar a resar. Molts dels que eren allà van fer el mateix.

Mentrestant, representants del barri van començar a fer gestions per guanyar temps. La força de tots va aturar el desnonament.

Els primers passos com a escriptor

El 1956 va publicar *Hay una juventud que aguarda* amb la intenció d'explicar els problemes de la gent i crear consciència social.

Un dia, a l'autobús,
va coincidir amb un amic
i antic veí del barri, Eduardo Manchón.
Manchón havia anat a l'escola amb Candel.
El va ajudar a publicar aquest llibre
perquè coneixia l'editor Josep Janés.

Eduardo Manchón era jugador del Barça.
Un diumenge, al vestuari del camp,
li va donar la novel·la a l'editor,
que era molt culé.

ELS PRIMERS PASSOS COM A ESCRIPTOR

Manchón era un futbolista molt ràpid,
per això li deien “el bicicleta”.
Va formar part de la davantera llegendària
del Barça de les 7 copes
amb jugadors com Basora,
César, Kubala i Moreno.
El cantant Joan Manuel Serrat els va fer populars
amb una cançó que es titula *Temps era temps*.

L’any 1957 va publicar el segon llibre:
Donde la ciudad cambia su nombre,
i es va fer famós.

Aquest llibre parla de la Barcelona dels anys 50
i dels immigrants vinguts de fora de Catalunya.

Candel, en els seus llibres, explica històries reals
dels veïns de les Cases Barates.
Per exemple, la del Perchas, que feia un forat a la paret
per espiar les veïnes quan es dutxaven al pati del darrere.
El va delatar la seva filla dient:
—Mama, mira el papa!

Les dones que el van descobrir,
el van perseguir per agredir-lo.
S’hi van afegir altres veïns i veïnes,
armats amb pedres i bastons,
per ajudar-les a atrapar el Perchas.

Immigració i cohesió social

Els llibres de Candel són petites cròniques de la societat.
El Paco explica el dia a dia del barri.
Descriu el món per observar-lo millor,
per poder-lo pensar, analitzar i transformar.

Es va atrevir a explicar la vida del barri tal com era,
amb ingenuïtat i franquesa,
sense disfressar-la.

A les Cases Barates va conèixer la Maruja
i al cap d'un temps es van casar.
Van tenir dos fills, la Marujita i el Paquito.

Cap a la dècada dels 60
les coses començaven a canviar a Espanya.
L'economia millorava
i en molts sectors socials
creixia l'oposició al règim franquista.

Max Cahner, d'Edicions 62,
va encarregar a Candel el llibre *Els altres catalans*.
Aquest llibre va tenir molt ressò i impacte social.
Tres setmanes després de la publicació
se n'havien venut 30.000 exemplars, en català.

En aquest llibre
Candel plantejava la problemàtica
de la forta immigració de l'època
des d'un punt de vista obert i integrador.
Fins al moment
ningú no havia tractat el tema com ell,
amb tanta naturalitat i atreviment.

Candel era testimoni directe
de la problemàtica dels immigrants
perquè ell també havia començat
una vida nova en una altra terra.

Era observador directe dels nous catalans que es van instal·lar als suburbis de Can Tunis o a d'altres barris com Verdum o la Trinitat, aïllats de la població autòctona, i als quals els era molt difícil integrar-se a la societat catalana.

L'obra de Candel vol fer reflexionar sobre les relacions d'igualtat entre els autòctons i els nouvinguts, defensant sempre el diàleg i la cooperació.

Candel es va convertir en la veu "dels altres": dels ciutadans i ciutadanes, nous catalans, que vivien aïllats i incompresos.

IMMIGRACIÓ I COHESIÓ SOCIAL

L'escriptor creia que la integració passava per la igualtat: catalans i immigrants es necessiten.

Integració vol dir no obligar ningú a ser català; la cultura catalana és prou atractiva com perquè cadascú en vulgui formar part.

Aquesta manera d'entendre la cohesió social el va portar a ser un gran defensor de la necessitat que els nous catalans ajudin a construir la societat catalana.

Demana respecte per als immigrants, que eren anomenats “xarnegos” de forma despectiva, i també reclamava als immigrants que fessin l'esforç d'integrar-se en la terra d'acollida encara que no sabessin parlar català.

Candel sempre solidari

Paco Candel sempre es va mostrar com era.
Un home senzill, afable i proper
que volia fer veure
que a Barcelona hi havia més d'un món.

La imatge típica de Candel,
amb barba blanca, esbarriada,
i un mocador al coll,
signant llibres i parlant amb la gent,
es va convertir en habitual.

La societat canviava.
De mica en mica s'anaven superant el dolor de la guerra
i les pors de la postguerra.

Les idees de Candel van connectar molt bé
amb els canvis que s'estaven produint en la societat catalana.
Els seus llibres el van convertir en símbol antifranquista
i de lluita contra la censura.

Va patir molts judicis
però mai el van arribar a empresonar.
La seva obra va ser sotmesa
a les revisions i al vistiplau dels censors de Franco.

CANDEL SEMPRE SOLIDARI

La censura va fer un informe molt curiós
d'una de les seves novel·les.
Deia que calia suprimir
les primeres 200 pàgines del llibre.
I la novel·la només tenia 200 pàgines!

Llibres com *Ser obrero no es ninguna ganga*
o *Diario para los que creen en la gente*
van convertir-se en portaveus
del sindicalisme clandestí,
de les males condicions laborals.
Van convertir-se també
en transmissors dels problemes dels veïns del barri,
alcohòlics, marginats, vagabunds i expropiats.
Qualsevol que necessités ajuda
anava a veure a l'autor de *Toda la carne en el asador*.

Candel era molt hàbil per posar títols als seus llibres.
Els títols, per si sols,
ja donaven molta informació.

Candel va viure i créixer a la Zona Franca
sentint crits com:
“Cases Barates, xinxes i rates...”

Narra de forma solidària i propera el món de la immigració:
gent del carrer, sindicalistes, revolucionaris,
mossens obreristes i personatges coneguts al barri
com el doctor Ribas o el Dostoievski, el Michaorella i el Grua.

Un estil particular d'escriure

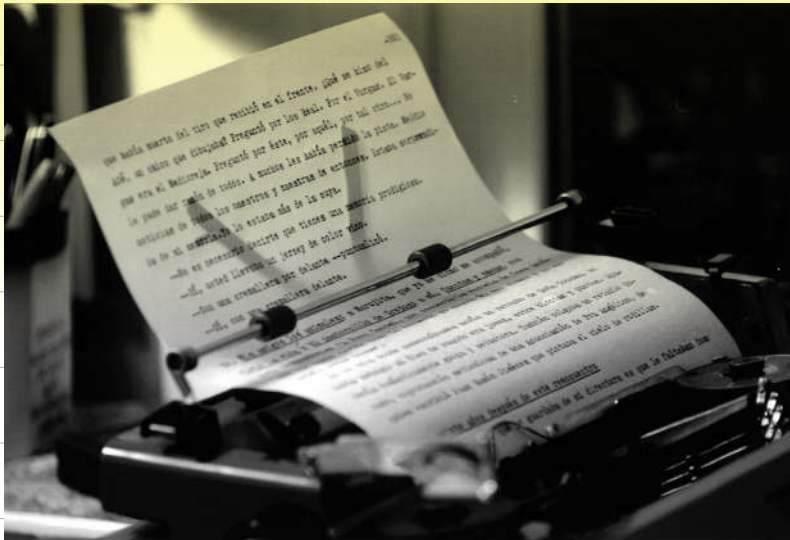
La importància literària de Paco Candel es basa en la seva forma d'explicar els problemes, les misèries, els drames socials i la vitalitat del fenomen migratori.

Candel coneixia de primera mà els problemes de la immigració i el dia a dia a les Cases Barates.

La seva vida no havia estat ni era fàcil.
La seva família sovint passava per moments difícils.

Hi ha una anècdota que ho explica tot.
Durant alguns anys, al seu pis del carrer de la Foneria, la seva dona, la Maruja, treia el cap pel menjador i deia:
—Paco, no arribem a final de mes...
—Haurem d'avisar la providència!

F. 8 | L'Olivetti de Paco Candel amb la qual va escriure els seus llibres i articles.

Aleshores, Candel, agafava la màquina d'escriure, una *Olivetti*, se n'anava cap al despatx i deia:

—La providència...

La providència es diu Paco...

Candel no parava d'escriure.

Els seus textos arribaven a tothom perquè parlava clar.

En l'última etapa del franquisme, es va fer popular, també, amb la publicació de molts articles a *Destino*, *Diari de Barcelona*, *Tele Express*, *El Mirador*...

Els amics de Candel

Candel tenia amics de tota mena.

Molts i molt diferents.

Escriptors com ara Ignasi Riera, Vázquez Montalbán,

Xavier Fàbregas, González Ledesma,

actors com Paco Rabal,

periodistes com Huertas Clavería i Josep Martí Gómez,

fotògrafs com Pepe Encinas o Pere Monés

i, fins i tot, polítics com Jordi Pujol o Joan Reventós.

Gent de tota mena

van entendre la importància del seu missatge i se'l van fer seu.

Mai no va militar en cap partit polític, però l'any 1977

va acceptar la proposta de Gregorio López Raimundo

de presentar-se a les primeres eleccions democràtiques

per la província de Barcelona, a la llista pel Senat,

dins la coalició “Entesa dels catalans”.

López Raimundo era un dels dirigents del PSUC

i un reconegut lluitador antifranquista.

El PSUC, Partit Socialista Unificat de Catalunya,

va ser el partit comunista amb més forta implantació

entre la classe obrera catalana.

Els seus militants van ser especialment castigats

en els 40 anys de repressió franquista.

ELS AMICS DE CANDEL

Amb el lema:

I per al Senat, demòcrates fidels al poble.

Vota: Benet, Candel, Cirici

l'Entesa dels catalans va obtenir més d'un milió de vots només a la província de Barcelona.

Paco Candel va ser el segon més votat.

Un cop elegit senador,
una funcionària de l'Estat va trucar a Candel
per omplir la fitxa identificadora del càrrec.

El contingut d'aquesta trucada
ha estat motiu de moltes converses...

La resposta de totes les preguntes era sempre la mateixa:

—Estudis?

—Cap

—Títol universitari?

—Cap

—Càrrecs?

—Cap

—Idiomes estrangers?

—Cap

I, així, amb totes les preguntes.

Al final, fastiguejada,
la funcionària li va preguntar:

—Senyor Candel, vostè què nassos ha fet a la vida?

—Jo? -va respondre- ...

Només he escrit 40 llibres.

PETITA HISTÒRIA DE PACO CANDEL

Al llarg de la seva vida,
Paco Candel va escriure 56 llibres.

Cada setmana,
Candel anava al Senat
per explicar què era Catalunya.

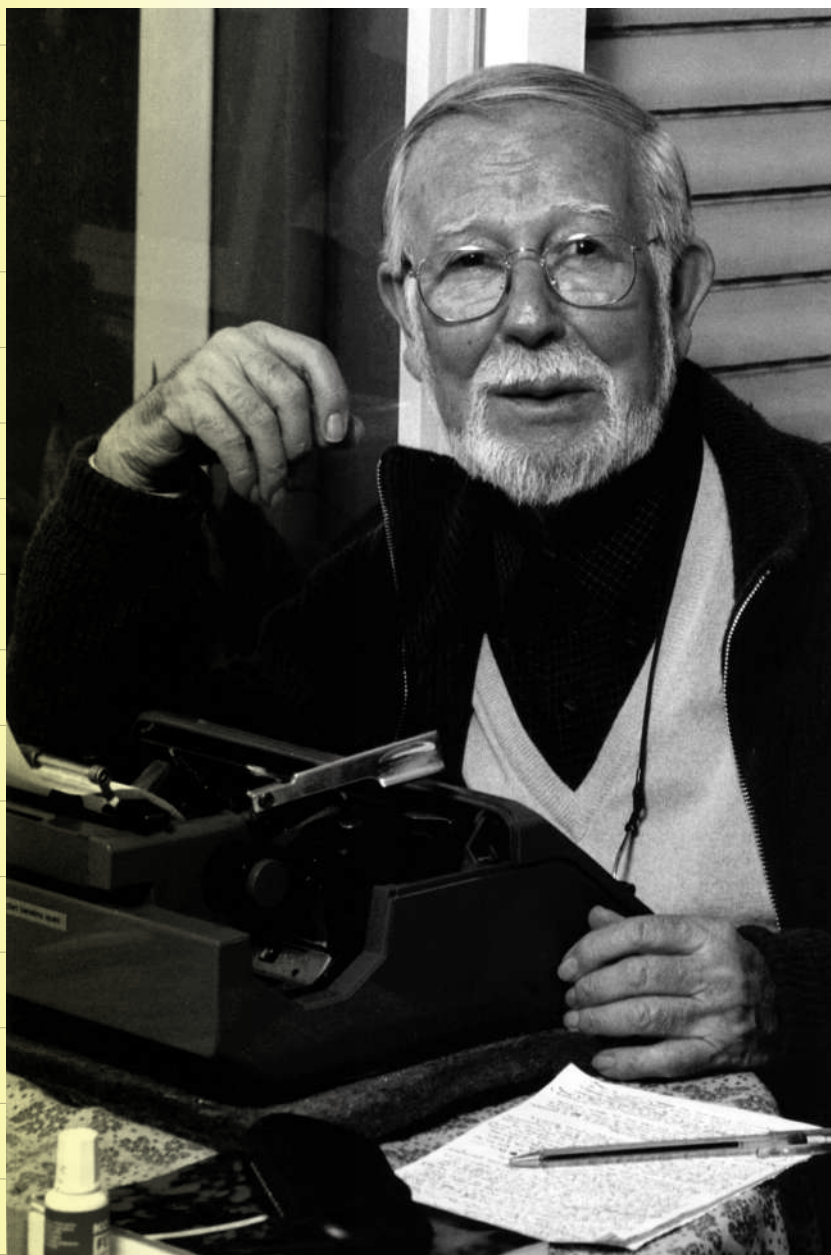
Això no era fàcil, perquè explicava un catalanisme
narrat des de la immigració.
A Madrid no ho entenien.

Aquesta experiència la podem llegir
a *Un charnego en el Senado*.

Amb la seva màquina d'escriure *Olivetti*,
de tot en feia un llibre...

Per exemple, a *Un ayuntamiento llamado Ellos*
escriu la decepció que va sentir com a regidor de Cultura i Esports
a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.

F. 10 | Paco Candel davant de la seva màquina d'escriure.

Candel un home del poble

Candel va deixar la carrera política
per tornar-se a dedicar només a la literatura.

Se sentia més proper a la gent del poble,
homes i dones que sortien al carrer
per denunciar situacions de desigualtat.

No li va agradar descobrir la cara més fosca de la política:
el silenci, la mentida i la por.

Va dedicar la seva vida a posar veu “als sense veu”
i a col·laborar amb associacions
que atenien i ajudaven persones sense sostre.
Candel era un home compromès.

La seva producció literària i periodística
és una denúncia que convida a la reflexió
i, alhora, una eina indispensable
per conèixer la Barcelona del franquisme.

Paco Candel, l'home de barba blanca i mocador al coll,
va morir l'any 2007 als 82 anys,
després d'una llarga malaltia.

CANDEL UN HOME DEL POBLE

Paco Candel va descriure el món tal com el veia.
Sempre va viure a la Zona Franca de Barcelona,
com els personatges dels seus llibres.

No era català de naixement, era català de sentiment.

Candel, l'escriptor dels obrers...

Les persones mai no acaben de desaparèixer del tot.

Candel segueix amb nosaltres a través dels seus textos,
a través de la seva lluita, que és, també, la nostra lluita:

La lluita de tots els homes i dones que no abaixen el cap,
que surten al carrer i es manifesten
per reclamar un món millor.

La lluita per tornar a donar valors a la democràcia.

Hi ha veus impossibles de silenciar...

Paco Candel n'és un exemple.

Francesc Candel ha estat un dels escriptors més prolífics i reconeguts del nostre país. Arribat a Catalunya l'any 1927, quan només tenia 2 anys, va compartir amb altres immigrants les dures condicions de vida dels barris de la perifèria barcelonina on es van instal·lar els qui arribaven amb l'esperança de trobar feina. La fama que Candel va assolir més tard com a escriptor mai no li va fer oblidar els seus orígens.

Amb aquesta publicació volem donar a conèixer a les persones que aprenen la llengua catalana la vida i l'obra de Paco Candel, un escriptor immigrant que no es va cansar de dir que “la integració passa per la igualtat i el respecte mutu: catalans i immigrants es necessiten”.

L'adaptació a Lectura Fàcil de la *Petita història de Paco Candel* és un material que la Direcció General de Política Lingüística publica en el marc del programa interdepartamental Paco Candel. Catalunya, un sol poble.

LLEGIU i PARLEU